

Juunikuu tõi vett ja vilet

Ain Kallis

Metsadest oleks nagu sõda üle käinud

meteoroloog Ilm on hukas, ilm on hukas, tromb luusib igas metsatukas, mõlkus mõttes peaaegu terve juuniku. Sellist äikeselist, tormist ja vesist juunit ei mäleta kaua mitte ainult klimatoloogid. Mitmed Eesti paigad meenutavad seni lahingutandrit. Pole midagi imestada – kogu kuu liikusid frondid edasi-tagasi justkui päris sõjas. “Metsad Peipsist Võrtsjärveni näivad täpselt sellised, nagu olid Vaivara Sinimägedes 1944. aastal – puud paari meetri kõrguselt nagu maha niidetud,” kommenteeris üks sõjaveteran nähtud pilti. Pikne kippus elu kallale

Kui sageli algab juuniku lühikese põuaperioodiga, siis tänavu tugevate vihmadega, rahe ja tormidega. Kogu esimese dekaadi müristas äike; trombid ja tuulispasad hävitasid metsa ja hooneid. Väikeseks lohutuseks oli, et keskmine õhutemperatuur oli kahe kraadi võrra kõrgem normist (Tartus-Tõraveres 16,8°C).

Sagedased elektrikatkestused häirisid ka ilmajaamade tööd. Tõraveres jõudis anemograaf (aparaat, mis märgib ise tuule kiirust ja suunda) kaheksandal kuupäeval registreerida tuule kiiruseks 21 meetrit sekundis, siis jõudis tormi-iil Annikorust kohale ja taevane elekter võitis maise tükiks ajaks. Tugevale tuulele lisandus suur sadu – 50 minutiga kallas alla 9,4 mm vihma. Vihmavett tuli üldse dekaadis maha kaks korda rohkem kui tavaliselt. Piksemürinat oli Tartu kandis kuulda neljal päeval.

Raske uskuda, kuid juuni teine dekaad oli veelgi märjem ja äikeselisem kui esimene. Üheteistkümnnes kuupäev oli kõige kurvem – välk tappis Ida-Virumaal ühe mehe ja vigastas nelja poissi. Järvamaal Retlas sai äikesehoo ajal surma seitse tõulehma. 15. juuni oli kõige kuumem – Tõraveres mõõdeti enne tormihoogu õhusoojust 30,2°C, Narvas 32,6°C.

Jaanivihm pettis lootusi

“Enne-jaanipäevane vihm on änam väärt kui Riia linn,” teadis vanarahvas. Teisel dekaadil tuli mõnel pool kogu tavalise kuu sademete norm täis kahe päevaga, Tõraveres sadas kümne päevaga maha 95,8 mm paksune veekiht (ligi neli korda rohkem kui harilikult). See pani elektroonikahuvilistel südamed lootusrikkalt põksuma. Kui jaanilaupäeval sadanuks nelja õhtutunni jooksul Harkus ja Tõraveres üle 6 mm vihma, saanuks ühes elektroonikakaupluses õigel ajal ostu teinud inimesed oma raha tagasi.

Jaanilaupäeval sadas küll, kuid mitte nii palju nagu mõned lootsid. Kella üheksa ajal õhtul oli Tõraveres telefon päris kuum: “Helistan Otepäält – meil päris valas –, kuidas millimeetritega lugu on?” Selleks ajaks oli kolme tunniga tulnud 1,7 mm. “Küll Räpinas alles sajab! Teil mitte? Küll on kahju! Ostsin Philipsi.” Ainult üks kõne oli teistsugune: “Ah vähe sadanud? Rõõm kuulda! Rõõm kuulda!” Nelja tunniga oli Harkus maha sadanud 1,7 ja Tõraveres 2,1 mm.

Juunikuu eelviimasel päeval seevastu tuli ööpäevaga 37,6 mm vihma.

Loodus mässas mujalgi

Loodusjõud mässasid ka mujal maailmas. Juuni 21. kuupäeval laastas äikesetorm Moskva – kümnekond inimest kaotas elu. Uputused räsivad USA kirdeosa ja Uruguayd (kus on liigniiske juba kuuendat kuud!), Rumeeniat ja Bulgaariat. Kagu-Hiinas on vihma tulnud mai algusest juba üle 800 mm üle normi, kümned külad on ära uhitud. Ukrainast Kasahstanini püsib kuumalaine, mis on nõudnud üle 100 ohvri.